

Κομμάτια του τόνου και του είδους τούτου βρίσκουμε σπαρμένα στις σελίδες του βιβλίου. Είναι τάσπρα κρίνα του κιτρινοπρασινόφυλλου μπουκέτου.

“Οποιος θά ζητούσε να βρῇ στὰ φύλλα τούτα κανένα τυρταϊκό σάλπισμα ἢ καμιά πινδαρική συμφωνία πού νά μᾶς θυμίζουν τις ἐπικές μας ἀγωνίες καί τις ἐθνικές μας τις χαρές ἀπό τοὺς πρόσφατους πολέμους, θά ζητούσε τοῦ κάκου· δηλαδή τοῦ κάκου ὄχι· γιὰτί κάποιες σελίδες (135—142) φαίνουντ’ ἐμπνευσμένες ἀπὸ τὰ πολεμικά γεγονότα. Μὰ εἶναι αὐτὰ ξεχύματα ἐνθουσιασμῶν καὶ ἀλαλάσματα τροπαίων ἀπὸ ξύπνημα τέτοιο ἐνός λαοῦ ὕστερ’ ἀπὸ τέτοιο ὕπνο; Ἐκείνοι πού στηρίζονται στὰ πράγματα, σὰν ἀπάνου σὲ θετικό κάτι, καὶ ὅταν τύχη κι ἀπαντήσουνε μπροστά τους τὸν ποιητή, ἀδιάφοροι ὡς τότε, τώρα δὲν περιμένουν ἀπὸ αὐτόν, γιὰ νὰ σταματήσουνε μιὰ στιγμή, καὶ νὰ ἐνδιαφερθοῦνε κάπως, παρὰ νὰ τοὺς τὰ ξαναπαραστήσῃ τὰ πράγματ’ αὐτά, καθὼς νομίζουνε πὼς εἶναι τὰ πράγματα ἢ καθὼς θὰ τὰ θέλανε νὰ εἶναι ἐκεῖνοι, μαζὶ καὶ ἀπλοῖκοι καὶ δύσκολοι, θά στραβομουτσουιάσουν, Θεέ μου! Δὲ θά εὐχαριστηθοῦν ἀπὸ τὸν ποιητὴ· καθὼς συμβαίνει ἐνενήντα ἐνὶ φορὲς στὶς ἐκατό· καὶ μπορεῖ νὰ χουσε καὶ δίκιο. Ἀπὸ τῆς μεριᾶ τούτης ἂν ἀγναντέψουμε τὴν εἰκόνα, θά τὴν ἰδοῦμε κάπως ξεθωριασμένη καὶ σὰν ἀψυχή. Ὅμως ἐκεῖνοι πού στηρίζονται ὄχι στὰ πράγματα, ἀλλὰ στὸν ποιητὴ, σὰν ἀπάνου σὲ θετικό κάτι, καὶ πού δὲ ζητᾶνε ἀπὸ τὸν ποιητὴ, ὅπως ὅπως, νὰ τοὺς καθρεφτίσῃ μὲ τὰ στίχοι του ἢ νὰ τοὺς ξανασαλπίσῃ τὰ ὅποια πράγματα πού τοὺς συγκινήσανε καὶ πού τοὺς μεθύσαν·— ἐκεῖνοι πού γνωρίζουν καὶ παρακολουθοῦνε τὸν ποιητὴ, σὰ μιὰ προσωπική ἀρχή, σὰν ἀτομικό κάτι καὶ ξεχωριστό, καὶ συγκινοῦνε μὲ τὸ ἔργο του, ὄχι γιὰ νὰ ξαναἰδοῦνε τὰ πράγματα (πού ἐπὶ τέλους τὰ βλέπουνε κάποτε ζωηρότερα καὶ ἄμετα καὶ καθαρότερα στὴ ζωὴ), μὰ γιὰ νὰ ἰδοῦνε, μὲ τὴν *πρόφασιν* τῶν πραγμάτων, τὸν ποιητὴ καὶ πάλε καὶ μόνο, νὰ ἰδοῦνε μὲ τί τρόπο τὸ πρόσωπό του στάθηκε ἀπέναντι ἀπὸ κεῖνα, κι ἂν συγκινήθηκε κι ἂν κινήθηκε ἀπὸ τὰ πράγματα, σύμφωνα, ὄχι μὲ τὸν χαραχτήρα τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ μὲ τὸν χαραχτήρα τῆς τέχνης του πρῶτ’ ἀπ’ ἔλα, οἱ ἄνθρωποι, πού, γενικώτατα νὰ σημειώσουμε, ζητοῦν ἀπὸ τὸν τεχνίτη ὄχι τὸ τί, ἀλλὰ τὸ *πῶς*· αὐτοί, ἂν τὸν προσέχουν κάπως κι ἂν τότε συμπαθοῦν τὸν ποιητὴ πού ἔγραψε τὰ «Φωτερὰ Σκοτάδια», μπορεῖ νὰ τὰ βροῦν ἁρμονικά συμπλεγμένα μὲ τὴν ὅλη του ποιητικὴ τὰ λιγιστὰ κομματάκια πού δεύονται σὰ νὰ ξεμυτίσανε διακριτικά φερμέν’ ἀπὸ πατριωτικὴ πολεμολογία κατάνυξη. Ἐπιγράμματα πού καρφώνουνε μιὰν εἰκόνα ἀπὸ τὸ δρόμο πέρα ἢ ἀπὸ τὴν καρδιά μας μέσα, σὰν πεταλούδα σὲ κρουστό προσκεφαλᾶκι· κάπως πολὺ μετρημένα καὶ ἀραιὰ πολὺ καὶ γαληνὰ σχεδὸν ὅσα δὲ θά ταίριαζε. Ποιὸς ξέρει! Μὰ νὰ πού μᾶς σημειώνουν τὸ στάσιμο τοῦ ποιητὴ στὴν ὀρισμένη περίστασι τούτη, στάσιμο, μπορεῖ, χαραχτή-

ριστικό, καθὼς τὸ βλέπω ἐγώ, σὰ φτάνω καὶ διαβάζω στίχους τέτοιους :

Χιονισμένη εἶναι ἡ νύχτα καὶ ξάστερη
Κι ὁ στρατὸς κοιμισμένος παγώνει.
Κ’ ὁ ἄγγελος, ἄγγελος, μόνος στὸ ψῆλωμα
Κάτι πέρα μὲ πόθο θωρεῖ.

Σὰ χαλκόχυτον ἄγαλμα ἡ ὄψις του,
Μαρμαρένιο τοῦ βάθρου τὸ χιόνι,
Τὸ κεφάλι τοῦ ὀρθὸ στὰ μεσοῦρανα
Φωτοστέφανο τ’ ἄστρα φορεῖ.

Πιστεύω πὼς ἓνας μέτριος ποιητὴς καὶ τέσσαρες στίχους νὰ σκαρώσῃ, θά βρεθοῦνε περιττὰ παραγεμισμένα μέσα τους. Ἐνῶ εἰς ἑκατὸ ἢ πεντακόσιοι μονοκόμματοι στίχοι ἐνός τραγουδιοῦ πού ἀξίζει, μπορεῖ νὰ εἶναι σφιχτόδετοι, λακωνικοί, ἀπαραίτητοι. Ὅπως δὲ ποτε γιὰ τὴν ποιητικὴν ἔκφραση, πολλὰ τὰ περιττά. Καὶ οἱ παραπάνου στίχοι τοῦτοι σὰ νὰ συνοψίζουν καὶ σὰ νὰ παρασταίνουν τελειωτικά, καὶ παραμερίζοντας, σάμπως ἀχρείαστα, κάθε γραφικὴ λεπτομέρεια καὶ κάθε λυρική ἀνάπτυξη, ὅλο τὸ μεγαλεῖο τοῦ βασιλεῦς πολιρκτητῆ καὶ νικητῆ στὰ ἱστορικά μπροστὰ Μπιζάνια καὶ στὰ θρυλικά τὰ Γιάννεννα. Κι ἂν κάποτε σκαρῶθῃ καμιά πλατεῖα ἐπική τῶν καινούργιων μας πολέμων ἱστορία, δὲν ξέρω σὲ ποῖο δράμα, σὲ ποῖο μυθιστόρημα, σὲ ποῖο ποίημα, θάξινε νὰ βάλῃ κορόνα τῆς ἡ ἱστορία ἐκείνη τὸ ἀποκρυστάλλωμα τοῦτο τοῦ ἐθνικοῦ θριάμβου, σύντομο τόσο καὶ σύντομο :

Ζωῆς ἀνατριχίλα ἐπέρασε
Στὰ μάρμαρα τὰ συντρυμμένα,
Καὶ οἱ κοιμισμένες Νίκες ξύπνησαν
Κι ἀνασαλεύουν τὰ φτερά.

Τὰ πέδιλά τους ἐσφιχτόδεσαν
Καὶ μὲ τὰ πέπλα ἀνεμισμένα,
Γιὰ κάποιο μακρινὸ ξεπέταμα
Διάπλατα ἀνοίγουν τὰ φτερά.

(Τελιώνει στὸ ἄλλο φύλλο)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ .

Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ὁ «Mercure de France» ξανάρχισε τὴν ἐκδόσιν του ὅσοι δικοὶ μας θέλουνε νὰναφέρουνται καὶ νὰ κριτικαροῦνται τὰ βιβλία τους στὶς «Lettres Neogrecques», ἃς στέλλουν ἓνα ἀντίτυπο στὸν κ. Philéas Lebesgue (La Neuville Vault (Oise)—France).

— Στὴ σελίδα 172 τοῦ προσημένου φύλλου, στὴν Ἀντιανταπάντησιν τοῦ Perce-Gonfalon, στήλῃ α’ ἢ 13ῃ γραμμῇ νὰ διορθωθῇ ἔτσι: Ταξιαρχία, καὶ ταξιαρχία ἐννοοῦσε κτλ.

— Στὸ ἐρχόμε·ο φύλλο ἀπαντᾷ ὁ Gonfaloniere II... κα’ ἔπεται συνέχεια.